

«Περιουσία καί οίκονομικά τῆς Ἐκκλησίας»

Μακαριώτατε,
Σεβασμιώτατοι,
Ἐλλογιμώτατοι κ. Καθηγηταί,
Ἀγαπητοί Σύεδροι, Ἐκπρόσωποι
τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς
Ἑλλάδος

Τό θέμα τῆς ἐκ/κῆς περιουσίας περνάει μέσα ἀπό ὀδυνηρά μονοπάτια τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτοσυνειδησίας μας, τῆς σχέσεώς μας με τό Κράτος, ἀλλά κυρίως στίς σχέσεις μας μέ τόν Λαό μας, πού μέ ἀφομή τό «Βατοπέδιον» δεχόμεθα τήν ὀργή, τάς ὕβρεις καί τά πικρόχολα σχόλια καί δή οἱ Ἐπίσκοποι.

Σέ τέτοιο βαθμό ὑπάρχει αὐτή ἡ ὀργή, πού δέν εἶναι ὑπερβολικό νά ποῦμε ὅτι τό σύνθημα «*κάψτε τή Βουλή*» μπορεῖ νά γίνη «*κάψτε τίς ἐκκλησίες*».

Πατέρες καί ἀδελφοί, σύντομα θά χρειασθῆ νά βγοῦμε ἀπό τό κέλυφος προστασίας καί προνομίων πού μᾶς χάριζε ἡ κοσμική ἐξουσία, νά σταθοῦμε ἐσταυρωμένοι κοντά στόν σταυρωμένο λαό μας καί νά μὴν θυμίζουμε τήν προλεταριακή βελγική ἀφίσα τῶν ἀρχῶν τοῦ 20^{ου} αἰ.: Ἡ ἀφίσα ἔδειχνε μιά πυραμίδα· στήν κορυφή, οἱ ἐστεμμένοι τότε ἀφέντες τῆς γῆς

πού ἔλεγαν «ἐμεῖς σᾶς κυβερνᾶμε». Στήν ἀμέσως κατώτερη βαθμίδα οἱ χοντρομπουρζουάδες εὐοχούμενοι ἔλεγαν «ἐμεῖς τρῶμε γιά σᾶς». Στήν Τρίτη βαθμίδα τό χρυσοστόλιστο ἱερατεῖο ἔλεγε «ἐμεῖς σᾶς εὐλογοῦμε». Καί στή βάση τῆς πυραμίδας τό ἐξαθλιωμένο προλεταριάτο, πού σήκωνε ὅλο τό βάρος, ἔλεγε «ἐμεῖς δουλεύουμε γιά σᾶς» (Σαράντη Καργάκου ἄρθρον «Ἡ θρησκευτική κρίση στή σύγχρονη Εὐρώπη», ΑΠΟΦΑΣΗ, 24.06.2005).

Τά πράγματα καί σήμερα εὐρίσκονται σέ παρόμοια κατάσταση, ἐν μέσῳ μιά τραγικῆς οἰκονομικῆς ὕφεσης ἐξ αἰτίας ἑνός διεφθαρμένου καί ἀποτυχημένου συστήματος κρατικοδίαιτης πολιτικῆς ὑπαλληλίας πού ἔφερε τήν Ἑλλάδα στό χεῖλος τῆς χρεοκοπίας. Καί ἐπί πλέον ἡ Ἐκκλησία ἔχει νά ἀντιμετωπίσει τά κομματικά, συνδικαλιστικά, μιντιακά καί οἰκονομικά συμφέροντα πού τήν μάχονται φανατικά καί ὑπόγεια.

Ὑπάρχει ἕνας **οἰκονομικός** καί **ἰδεολογικός** πόλεμος.

Ἐδῶ πρέπει νά κάνουμε τήν αὐτοκριτική μας καί νά ποῦμε γενικά ὅτι ὅσα λέγονται ἐναντίον μας, δέν εἶναι ὅλα ἀνέρειστα, ἀλλά οὔτε ὅσα λέγονται, λέγονται ἀπό ἀγάπη, τάχα, γιά τήν ἐκκλησία.

Καί κάτι ὀδυνηρό μὲν, ἀληθινό δέ, «ὁ χριστιανισμός δέν κινδυνεύει ἀπό τά ἀντιχριστιανικά κηρύγματα, ἀλλά ἀπό τούς θεολόγους (Λαϊκοὺς & Κληρικοὺς) πού ἀντί νά θεολογοῦν, μωρολογοῦν καί ἀπό διεφθαρμένους κληρικούς πού εἶναι οἱ μεγαλύτεροι στρατολόγοι τοῦ ἀθεϊσμοῦ», κατὰ τό «**τό γάρ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημῆται ἐν τοῖς ἔθνεσι**» (Ρωμ. 2,24).

Ἀκόμα, ἡ ἐκκλησία ἔχει αἰχμαλωτισθεῖ σέ ἕνα εἶδος κοσμικῆς ἀσφάλειας. Αἰσθανόμαστε ὡς νά ἀρκεῖται νά τρέφεται καί νά ζῆ ἀπό τά ἱστορικά κατορθώματα καί τούς ἱστορικούς θριάμβους της... καί τήν κοινωνική προσφορά της... Ἔτσι ὅμως καταντᾶ ἀγνώριστη στόν Κύριό της, ὅταν δέν ἔχει καί δέν ἀντλεῖ μόνο ἀπ' Αὐτόν τή ζωή καί τή δύναμή της. Μόνον ἀπό τόν Κύριό της «**καί τοῦτον ἐσταυρωμένον**». Ἐναν Κύριο σκάνδαλο καί μωρία, ἐπειδή κυρίως δέν ἔχει ποῦ νά

ἀκουμπήση τό κεφάλι Του, παρά μόνον ἐπί τοῦ Σταυροῦ» (π. Μ.
Καρδαμάκη, Περιοδ. ΣΥΝΑΞΗ).

Ἐκκλησιαστική Περιουσία

Γιά ἐκ/κή περιουσία, μπορούμε νά μιλήσωμε ἀπό πολύ ἐνωρίς. Στήν Καινή Διαθήκη βρίσκουμε τό Ταμείο («*γλωσσόκομον*» Ἰω. 12,6) τοῦ Χριστοῦ καί τῶν μαθητῶν, τήν κοινοχρησία τῆς Ἱεροσολυμιτικῆς Ἐκκλησίας (Πραξ. 2,44, 4,32), τίς «*λογίες*» τοῦ Παύλου κ.ἄ.

Από τοῦ Μ. Κων/νου καί ἐξῆς, ὄχι μόνο κατοχυρώνεται μέ πολιτειακούς νόμους ἢ ἐκκλησιαστική περιουσία, ἀλλά ἐκδίδονται ὑπέρ αὐτῆς εὐνοϊκές διατάξεις καί ἀναγνωρίζεται ἡ ἐκκλησιαστική γαιοκτησία.

Ὡσαύτως, πλήθος ἱερῶν κανόνων ἀναφέρονται εἰς τήν κτήσιν καί κυρίως χρῆσιν καί διαφανή διαχείρισιν αὐτῆς τῆς περιουσίας, ἐπομένως δέν χωρεῖ καμμία ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἐκκλησία δύναται νά ἔχη περιουσία καί ὑπάρχη ἓνα ὀλόκληρο δικαϊκό σύστημα γιά τήν διαχείρισίν της.

Ἐχθροί καί φίλοι ζητοῦν ἀπό τήν Ἐκκλησίαν κοινωνικόν καί φιλανθρωπικόν ἔργον πού εἶναι ἀδύνατον νά ἐπιτευχθῆ χωρίς ὑλικούς πόρους, καί ἔτσι, ἔστω καί ἔμμεσα ἀναγνωρίζουν τήν δυνατότητα ὑπαρξῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας. Ἡ ὁποία, μετά τούς πνευματικούς θυσσαυρούς καί τόν πνευματικόν πλοῦτον της, ἀποτελεῖ ὑπόβαθρον τῆς πνευματικῆς, κοινωνικῆς καί φιλανθρωπικῆς δραστηριότητος τῆς Ἐκκλησίας μας γιά τήν ἀνάπτυξη τῶν εὐεργετικῶν γιά τόν λαό μας δράσεων.

Ὁρθῶς ὁ Μακαριώτατος ἐσημείωσε «*Δέν μπορούμε νά εἴμεθα στοιχειωδῶς λογικοί ἄνθρωποι ζητώντας ἐκκλησιαστική διακονία καί ἀφαιρώντας ἐκκλησιαστική περιουσία! Εἴτε τό ἓνα ἰσχύει εἴτε τό ἄλλο*» (ΕΚΚΛΗΣΙΑ, ἀριθ. 7, Ἰουλ 2009, σελ. 460).

Ἐκκλησιαστική περιουσία καί Κράτος

Ἐδῶ δέν θά ἀναφερθοῦμε στήν ἱστορική ἀναδρομή τοῦ ζητήματος, ἀφοῦ δεκάδες εἰσηγήσεων καί σχετικῶν μελετῶν ἔχουν δημοσιευθεῖ καί δὴ προσφάτως τοῦ Μακαριωτάτου (ΕΚΚΛΗΣΙΑ, Νοεμ. 2009, σελ. 697), πλήρης καί λίαν ἐμπεριστατωμένη. Θά σημειώσωμεν ὀλίγα τινά.

Ἄν ὑπάρχη ἓνα θέμα πού ἐταλάνισε καί ταλανίζει ἀκόμα ἀπό τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ ἔθνους καί μέχρι σήμερα τίς σχέσεις ἐκκλησίας καί κράτους καί δυναμιτίζει πολλές φορές ἐκρηκτικά τίς σχέσεις τους, εἶναι τό τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας.

Τό Κράτος μέχρι σήμερα ἔχει πάρει εἴτε μέ τήν συγκατάθεση τῆς Ἐκκλησίας, εἴτε χωρίς, τό 96% τῆς περιουσίας της. Ἀπ' αὐτά, ἐλάχιστα ἐξυπηρέτησαν τοὺς σκοπούς, διὰ τοὺς ὁποίους ὑποτίθεται ὅτι θά ἐξυπηρετούσαν. Διότι πολλές ἀπό τίς ἐκτάσεις προσετέθησαν εἰς τίς ἐγκαταλελειμμένες ἐκτάσεις τοῦ Δημοσίου, ἀντί νά καταλήξουν σέ ἀκτήμονες, ἀστέγους, πρόσφυγες καί ἀναπήρους ἢ καί μέσα ἀπό τά κανάλια τῆς ρουσφετολογικῆς διαθέσεως κατέληξαν σέ ἄλλα χέρια.

Ὁ Μητροπολίτης Ἰωαννίνων **Θεόκλητος** σημειώνει «Τήν διαπιστευμένη περιουσία της ἡ Ἐκκλησία ἱστορικῶς τήν ἔκανε προσφορά στό ὄνομα τῶν περιπετειῶν τοῦ Γένους...

Δέν ὑπάρχει κοινωνικός φορέας πού δέν ἔχει λάβει πλουτισμό ἀπό τήν Ἐκκλησία: Νοσοκομεῖα, Πανεπιστήμια, Σχολεῖα, πλατεῖες, Κοινωνικά Ἰδρύματα, χῶροι ἀθλοπαιδιῶν, πνεύμονες πρασίνου, δρόμοι καί κοινόχρηστοι χῶροι ἔχουν ἀφειδώλευτα παραχωρηθεῖ ἀπό τήν Ἐκκλησία. Χῶροι ἐγκατάστασης προσφύγων καί ἀγροτικές ἐκτάσεις γιά νά ριζώσουν μετά τοὺς βίαιους ἐκπατρισμούς οἱ πρόσφυγες, ἔχουν παραχωρηθεῖ ἐπίσης ἀπό τήν ἐκκλησία». Καί καταλήγει σέ ἓνα συγκλονιστικό ἐρώτημα «*ποιός ἤλεγξε ἐάν ὅσα παραχωρήθηκαν πράγματι ἐδόθησαν σέ ὅσους ἀρχικῶς προορίζονταν;*» (ΕΚΚΛΗΣΙΑ, Ἰουλ. 2009 σελ. 462)

Ὡς πρὸς τὸ θέμα χωρισμοῦ ἢ ρυθμίσεως τῶν σχέσεων Κράτους καὶ Ἐκκλησίας δέν εἶναι εὐκόλο, οὔτε μπορούμε πρόχειρα καὶ ἀπερίσκεπτα νά τό χειριζόμαστε καί μέ ἐπιπολαιότητα νά τό ἀντιμετωπίζουμε.

Ἐδῶ θά ἀναφέρω τά συμπεράσματα τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Διεθνoῦς Δημοσίου Δικαίου κ. **Κτιστάκι**, Νομικοῦ Συμβούλου τοῦ Πατριαρχείου, «θά ἐλέγομεν ὅτι τό Πατριαρχεῖον ἀντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα πρακτικῆς φύσεως, ἐξ αἰτίας τῆς στέρησεως νομικῆς προσωπικότητας... αὐτή ἡ στέρησις συνιστᾷ σαφῆ καί εὐδιάκριτον παραβίασιν τῆς Θρησκευτικῆς Ἐλευθερίας τοῦ Πατριαρχείου» (Πρόσφατος ἀπόφασις Ε.Δ.Α.Δ. (01.10.2009) «*θρησκευτική ὁμάς ἀνθρώπων ἡ ὁποία δέν ἔχει νομική προσωπικότητα δέν ἡμπορεῖ νά ἀποκτήσῃ οὔτε νά ἀσκήσῃ δικαιώματα τά ὁποία τελοῦν εἰς συνάρτησιν πρὸς τό καθεστῶς νομικῆς προσωπικότητος, ὅπως εἶναι τό δικαίωμα τῆς ἀποκτήσεως ἢ ἐνοικιάσεως ἀκινήτου περιουσίας της, διατηρήσεως τραπεζικοῦ λογαριασμοῦ, τῆς ἀπασχολήσεως ἐργαζομένων καί της ἐξασφαλίσεως δικαστικῆς προστασίας εἰς τήν κοινότητα, τά μέλη της, τά περιουσιακά της στοιχεῖα. Τά δικαιώματα αὐτά εἶναι οὐσιώδη διά τήν ἄσκησιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἐκφράσεως τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων...*»

Βλέπετε λοιπόν ὅτι χρειάζεται μεγάλη προσοχή ὅταν μιλοῦμε γιά τέτοια ζητήματα πού ἐπιβάλλεται νά διαχειριζόμαστε μέ βαθειά ἱστορική συνείδηση, ἐκκλησιαστική ἐμπειρία, κοινωνική καί νομική παιδεία.

Ἐνα ἄλλο ζήτημα εἶναι ὅτι συνδέουν πολλοί τήν ἐκ/κή περιουσία μέ τούς ἱερεῖς καί πιστεύουν ὅτι μέσα σέ ὅλους τούς ἄλλους πού τάχα πεινᾶνε, αὐτοί μόνο ἀμείβονται πλουσιοπάροχα καί ζοῦν ἡγεμονικά. Ὅλοι πιστεύουν ὅτι ἡ ἐκ/κή περιουσία εἶναι πολύ μεγάλη, ὅτι τήν διαχειρίζονται ἀνεξέλεγκτα κάποιοι λίγοι, τά προσωποποιοῦν σέ κάθε κληρικό καί κυρίως στούς Ἐπισκόπους.

«*Ὅλοι οἱ παπάδες εἶναι λεφτάδες, τσιφλικάδες κ.λ.π.*»

Ὅλα αὐτά εἶναι συνθήματα καί τῆς πολιτικῆς ἀπό κάθε παράταξη, τά ὁποία ὁ ἑλληνικός λαός τά ὑιοθετεῖ καί τά

ἐπαναλαμβάνει μέ μπροστάρηδες τόν ἔντυπον καί ἠλεκτρονικόν τύπον.

Ἔτσι δημιουργεῖται μιά κατάσταση σέ βάρος τῆς Ἐκκλησίας πολύ δυσάρεστη καί πολύ δύσκολη· τήν φέρνει σέ ἀντίθεση μέ τούς χριστιανούς, δηλαδή μέ τούς ἀνθρώπους της καί μέ τόν ἴδιον τόν ἑαυτόν της.

Καλό θά ἦταν νά ξερωμε ποιά καί πόση εἶναι αὐτή ἡ περιουσία, γιά τήν ὁποία γίνεται τόσος λόγος καί τέλος πάντων, σέ ποιῶν τά χέρια εἶναι καί ποιοί τήν τρῶνε αὐτήν τήν περιουσία. Γιατί ὅσοι θέλουν νά δυσφημίσουν τήν Ἐκκλησία, λένε ἀόριστα, πῶς αὐτή ἡ περιουσία εἶναι τεράστια καί ἀνυπολόγιστη. Καί ὅσοι θέλουν νά φθείρουν τό κῦρος τῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας, λένε πῶς ὅλη αὐτή τήν τάχα μεγάλη περιουσία, τήν διαχειρίζονται ἀνεξέλεγκτα καί τήν νέμονται οἱ Ἐπίσκοποι.

Γι'αὐτό ὁ σοφός μακαριστός Μητροπολίτης Κοζάνης Κυρός Διονύσιος ἔγραφε «Εἶναι στιγμές πού οἱ ποιμένες τῆς ἐκκλησίας, βλέποντας τή ζημιά πού γίνεται στίς συνειδήσεις τῶν πιστῶν, φτάνουν στό σημεῖο νά ποῦν καθαρά· “πάρτε τα λοιπόν νά ἡσυχάσουμε!”. Ἄν εἶναι νά δώση ὁμολογία καί νά κάμη ἀγώνα, ἡ Ἐκκλησία δέν θά τό κάμη γιά τά χωράφια, ἀλλά γιά τούς ἀνθρώπους, γιά τόν Χριστό καί γιά τό Εὐαγγέλιο». Ἄλλωστε ἡ Ἐκκλησία καλεῖται νά θρέψη τόν κόσμον, ὄχι ἀπλῶς μέ ψωμί, ἀλλά κυρίως μέ νόημα, ὄχι μόνο μέ δικαιοσύνη, ἀλλά προπαντός μέ ἀγάπη. Καί καταλήγει «ὅσοι φωνάζουν γιά δικαιοσύνη καί γιά ἰσότητα, δέν γνοιάζονται γιά τέτοια πράγματα... Ἐκεῖνο πού θέλουν καί δέν τό λένε καθαρά εἶναι νά λείψη ἡ Ἐκκλησία καί σιγά-σιγά νά ἔλθῃ φυσικά ἡ δήμευση τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας.» (Δ. Ψαριανού, *Μνήσθητι Κύριε τῆς Ἐκκλησίας σου*, σελ. 68).

Τοῦτο σαφῶς διακηρύσσεται ἀπό τά κόμματα τῆς ἀριστερᾶς καί συνεσκιασμένα ἀπό τά ἀστικά κόμματα. Ἦδη, ὀργανώσεις καί ἐνώσεις πολιτῶν ζητοῦν τήν κατάργηση τῶν Ἱερῶν Συμβόλων ἀπό τά Δημόσια κτίρια, τήν ἀπομάκρυνση τῶν κληρικῶν ἀπό κάθε ἐπίσημη κρατική ἐκδήλωση, τήν

διακοπή τῆς μισθοδοσίας τοῦ Κλήρου καί κυρίως αὐτό τό τελευταῖον.

Καί ὁ Μητροπολίτης Ἰωαννίνων σημειώνει· «Γιά τήν παρουσία καί μόνον τῆς Ἐκκλησίας ἐφευρέθηκαν νομικοί ὅροι γιά νά ἀπαιτήσουν μέ ἀμφισβητήσεις τήν ἀπόκτησιν καί ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν γαιῶν· μιᾶ γιά τόν ἀπαράδεκτο ὅρο “**διακατεχόμενες γαῖες**” ἐπ’ οὐδενός ἄλλου δέν ἐφευρέθηκε, οὔτε ποτέ ἐφαρμόστηκε, αὐτός ὁ νομικός εὐρυματικός ὅρος».

Τά πιό πάνω ἐπαληθεύονται καί ἀπ’ ὅσα γράφει σύγχρονος πολιτικός, σέ κορυφαία πολιτική θέση, στό βιβλίο του «*ἔθνικιστικός λαϊκισμός ἢ ἐλληνική πολιτική*» τέλη τοῦ 1992· «*Ἡ πολιτική μας εἶναι νά ἐνισχύσουμε μέ κάθε τρόπο καί μέ κάθε μέσον τήν ἀδιαφορία ἀπέναντι σέ ἐξελίξεις μέ ἰδεολογικό προσανατολισμό, μία χωρίς ἀπήχηση ἐλληνική χριστιανική παράδοση. Νά ἐμποδίσουμε καί νά ἀποτρέψουμε μέ κάθε κόστος τήν προσήλωση στήν ἰδέα τοῦ ἔθνους καί στήν χριστιανική παράδοση πού ἀποδυναμώνει καί ἐγκυμονεῖ κινδύνους σέ μία σύγχρονη παρουσία, πού πρέπει νά ἔχει ἡ Ἑλλάδα*» (Ἐφημ. Ὁρθόδοξος Τύπος). Συνεπεῖς στή γραμμή αὐτή οἱ ὅποιες, κυρίες **Ρεπούση, Δραγώνα** κ.λ.π. πού ἀνατριχιάζουν ἀκόμα καί ἀγνούς πατριῶτες ἀριστερούς ὅπως ὁ **Μίκης Θεοδωράκης**. Αὐτές τίς ἡμέρες βλέπουμε ξεκάθαρα ποιός εἶναι ὁ κίνδυνος γιά τήν Ἑλλάδα. Τώρα ὁ κύριος αὐτός, στά χάλια πού ἔφτασε ἡ Ἑλλάδα, ἄς μας πῆ, φταῖνε οἱ χριστιανικές παραδόσεις ἢ αὐτοί πού τήν γκρέμισαν;

Διαχείρισις Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας

Πῶς διαχειρίζεται τήν περιουσία ἡ Ἐκκλησία;

Ποῦ τήν διαθέτει; Γιά ποιούς σκοπούς;

Ἐδῶ πρέπει νά ὁμολογήσουμε ὅτι ἡ ἐκκλησιαστική περιουσία δέν ἔτυχε ἀπό τά διάφορα Ἐκκλησιαστικά Νομικά Πρόσωπα ἀπολύτου διαφανείας κατά τήν διαχείρισή της.

Οἱ καιροί εἶναι δύσκολοι. Δι' αὐτό προτείνω τήν διαφάνεια ὅπως οἱ κανονισμοί καί οἱ Νόμοι ὀρίζουν.

Ἀρχῆς γενομένης ἀπό τήν Ε.Κ.Υ.Ο., οὔτε τά μέλη τῆς Ἱεραρχίας δέν λαμβάνουν γνῶσιν τῶν οικονομικῶν τῆς Ἐκκλησίας. Οὐδέποτε ἐνημερωθήκαμε γιά τίς θεσμοθετημένες εισφορές π.χ. Ὑπέρ τοῦ Συνοδικοῦ Μεγάρου 0,5%, ὑπέρ τοῦ Ρ/Σ 1%, ὑπέρ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας 3%. Γιά τήν δυσκοφορία κατόπιν Ἐγκυκλίων τῆς Ἱεραρχίας Συνόδου. Ὑπέρ τῶν περιοδικῶν ΕΚΚΛΗΣΙΑ, ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ 10.000 κληρικοί κάθε μῆνα καταβάλλουν 0,5% γιά συνδρομή, δέν θά ἔπρεπε νά γνωρίζουν ποῖον τό ὕψος τῆς προσφορᾶς καί ποῦ πηγαίνουν τά λεφτά;

Ι. Μοναί: Ἐκεῖ εἶναι τό μεγάλο χάος ἐκτός ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων.

Τά Ἐκκλησιαστικά Ἰδρύματα παρότι κατά τήν Νομοθεσίαν ὑποχρεοῦνται σέ δημοσίευση τῶν οικονομικῶν ἀπολογισμῶν σπανίως ἢ καθόλου δέν τό κάνουν.

Καί τέλος οἱ Ἱεροί Ναοί πού πρέπει νά ἐφαρμόσουν τόν Κ. 8 τοῦ 1979 ἄρθρ. 11 «Περί Ἀπολογισμοῦ» παρ. 6 «*Ὁ Ἀπολογισμός ἀνακοινούται εἰς τήν ἐνορίαν διά θυροκολλήσεως ἔξωθι τοῦ Ναοῦ, κατ' αὐτοῦ δέ, δύναται, ἐντός ὀκτώ ἡμερῶν, οἴοσδήποτε ἐνορίτης νά ὑποβάλη ἔνστασιν εἰς τό οἰκείον Μητροπολιτικόν Συμβούλιον, ἐφ' ἧς τοῦτο ἀποφαίνεται ἀνεκκλήτως*»

Ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς ἀδιαφανείας εἶναι νά θεωρεῖται συχνά γιά τήν κοινή γνώμη ἡ ἐκκλησιαστική περιουσία συνώνυμη τοῦ ὄρου «σκάνδαλο».

Βλέπετε λοιπόν «οὐδείς ἀναμάρτητος». Ψάχνοντας τήν βιβλιογραφία εὑρον τό **Φ.Ε.Κ. 93/9 Μαρτίου 1910** «περὶ ἐνοριακῶν Ναῶν καί τῆς περιουσίας αὐτῶν...» ὅπου εἰς τό

ἄρθρ.6 λέγει «... τούς δέ τέσσαρας λαϊκούς ἐκλέγουσιν οἱ ἄρρενες ἐνοριῖται διά μυστικῆς ψηφοφορίας, συνερχόμενοι ἐπί τό αὐτό...».

Ἄρθρ. 7 «... τήν πρώτην Κυριακήν τοῦ μηνός Ὀκτωβρίου ἐκάστου ἔτους καί κατά τήν 4 μ.μ. ὥραν συνέρχονται οἱ ἐνοριῖται ἐν τῷ ἐνοριακῷ Ναῶ, ὅπως ἐγκρίνωσι τόν ἀπολογισμόν τοῦ παρελθόντος ἔτους καί ἀκούσωσι τήν ἔκθεσιν τῆς λογοδοσίας τῶν ἐπιτρόπων...» κ.λ.π.

Νομίζω ὅτι ἔστω καί ἀτύπως πρέπει νά θεσμοθετήσωμεν τέτοια ὄργανα, ὥστε νά ἀποφύγωμεν τόν σκανδαλισμόν τῶν πιστῶν καί ἵνα ὑλοποιήσωμεν τό κεντρικόν θέμα τῆς ἡμερίδος μας «*Εἰς ἀπολογίαν τοῦ Εὐαγγελίου*» (Φιλ. 1,17). Ἐγκαινιάζοντας τό **συμμετοχικό μοντέλο**, ὅπως ἐπιτάσσει ἡ ἐκκλησιολογία μας.

Ἐπίσης θά πρέπει νά προσέξωμεν τίς Δημόσιες Σχέσεις μας καί διασυνδέσεις μας μέ τούς οἰκονομικά ἰσχυρούς καί τίς φιλίες μας μέ τήν ἐξουσία, συμπεριφορές πού τραυματίζουν τό ἐκκλησιαστικό ἦθος πολλαπλά, σκανδαλίζουν τούς πιστούς, ἀποθρασύνουν τούς πλουσίους, ἐκκοσμικεύουν τούς ἴδιους τούς κληρικούς ἀπό τό συγχρωτισμό μαζί τους» (π. Β. Θερμός, Ὁδύνη Σώματος Χριστοῦ, σελ. 99).

Ἐνα ἄλλο ἐρώτημα· *πρέπει ἡ ἐκκλησία νά αὐξάνη τήν περιουσία, δηλ. νά τήν ἀναπτύσσει, καί πῶς;*

Λέμε, Ναί μέ τίς ἐξῆς προϋποθέσεις:

α) οἱ ἀσύμβατες καί ἀδιαφανεῖς πρακτικές πρέπει πάντα νά εἶναι ἔξω καί μακρῶς ἀπό τίς ἀναζητήσεις ἀξιοποίησης τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας.

β) Ὅλα πρέπει νά γίνονται πάντα μέ τήν ἐφαρμογή τῆς κείμενης νομοθεσίας, δημόσια, σύννομα, καθαρά καί ἔντιμα, μέ προσοχή καί μέ εὐαισθησία γιά τό περιβάλλον.

Ἄρα σέ προσεχεῖς, τυχόν διαπραγματεύσεις κύριο θέμα δέν πρέπει νά εἶναι τί θά δώσῃ ἡ Ἐκκλησία καί τί θά πάρῃ τό Κράτος, ἀλλά πῶς θά μπορούσε νά ἀξιοποιηθῇ αὐτό τό νεκρό κεφάλαιον πρὸς ὄφελος καί τῶν δύο ἀρχῶν.

Μερικοί κατηγοροῦν τήν Ἐκκλησίαν διά προνομιακῆν μεταχείρισιν ἐκ μέρους τοῦ Κράτους, τῶν οἰκονομικῶν τῆς Ἐκκλησίας (Φορο-απαλλαγές κ.λ.π.).

Ἐδῶ νά σημειώσωμεν οἱ φοροαπαλλαγές ἦσαν ὅμοιες μέ τῶν ἄλλων Ν.Π.Δ.Δ. καί πέραν τούτου, μέ τό σκεπτικόν ὅτι ἡ Ἐκκλησία δέν εἶναι ἐπιχείρησις μέ κέρδη, ἀλλά τά τυχόν ἔσοδα διατίθενται διά τὰς λειτουργικὰς ἀνάγκας ἐκάστου Ν. Προσώπου, διά τήν συντήρησιν καί λειτουργίαν πλήθους Κοινωφελῶν Ἰδρυμάτων καί ὅλου τοῦ κοινωνικοῦ ἔργου της.

Σήμερα ἡ Ἐκκλησία ὑπήχθη εἰς τό φορολογικόν καθεστῶς ἀδιακρίτως καί θά ἀναγκασθοῦμε νά κλείσωμε μερικά ἀπό τά Ἰδρύματά μας ἢ νά ὑποβαθμίσωμεν τήν ποιότητα τῶν προσφερομένων ὑπηρεσιῶν.

Ἐπίσης πρέπει νά γνωρίζωμεν ὅτι ὅλη ἡ ἐκκλησιαστική περιουσία εἶναι δεσμευμένη μέ τό ἄρθρον μόνον τοῦ Ν. 2148/52 πού ὡς ἐτροποποιήθη ἐν μέρει διά τοῦ ἄρθ. 73 παρ. 2 τοῦ Ν.Δ. 2185/1952 προεβλέφθη ὅτι: «1. Ἀπαγορεύεται ἐπί ποινῇ ἀπολύτου ἀκυρότητος ἐν ζωῇ καθ' οἷονδήποτε τρόπου μεταβίβασις ἢ διανομή, ἢ σύστασις οἷονδήποτε ἐμπραγμάτου δικαιώματος ἐπί ἀγροτικῶν ἀκινήτων ἀνηκόντων εἰς Φυσικά καί Νομικά Πρόσωπα Ι.Δ. ὡς πρός τήν πέραν τῶν 250 στρεμμάτων ἑκτασιν κατ' ἰδιοκλήτην τοῦ Ν.Π.Δ.Δ.,

2. Τό αὐτό ἰσχύει καί ἐπί ἀγροτικῶν κτημάτων οἷασδήποτε ἐκτάσεως, ἀνηκόντων εἰς τήν ἐκκλησιαστικήν ἐν γένει περιουσίαν καί τά Ν.Π.Δ.Δ.

3. Αἱ ἀπαγορεύσεις τῶν προηγουμένων παραγράφων δύνανται νά ἀρθῶσι δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας κ.λ.π.» πού ὅμως διά νά πάρῃς μιὰ τέτοια ἀπόφασιν φτύνεις αἷμα, χωρίς, πολλές φορές, ἀποτέλεσμα.

Πρόσφατα ἐδημοσιεύθη εἰς τό περιοδικόν ΕΚΚΛΗΣΙΑ (Μαρ. 2010) Γνωμοδότησις τοῦ Νομικοῦ Συμβούλου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κ. Θεοδώρου Παπαγεωργίου περί τοῦ Νόμου τούτου καί προτείνει νά προβῇ ἡ Ἱερά Σύνοδος στίς κατάλληλες ἐνέργειες διά τήν κατάργησιν τοῦ ἀντισυνταγματικοῦ αὐτοῦ νόμου, ὁ ὁποῖος ἄλλωστε, βάσει καί τῆς εἰσαγωγικῆς ἐκθεσης

του Νομοθέτου, είχε συγκεκριμένη εφαρμογή, για συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

Τέλος, διά τήν συνολική ρύθμιση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς παρουσίας μέ τό Κράτος, εἶναι ἀξιοπρόσεκτος ἡ πρότασις τοῦ Μακαριωτάτου:

«Σήμερα, πέρα ἀπό τήν παρουσία ἐκείνη τῆς Ἐκκλησίας, τά ἔσοδα ἀπ' τήν ἀξιοποίηση τῆς ὁποίας καλύπτουν τά τεράστια ἔξοδα τῆς λειτουργίας της, ὑπάρχει καί ἄλλη σημαντική παρουσία πού ἀδρανεῖ ἢ βρίσκεται σέ αἰχμαλωσία. Μιά σοβαρή συνεργασία Ἐκκλησίας καί Πολιτείας στό θέμα αὐτό μέ εἰλικρίνεια, τιμιότητα, διαφάνεια, συνέπεια καί δεσμευτικές ἐγγυήσεις τῆς πολιτείας γιά τήν ἀξιοποίηση αὐτῆς θά ἦταν ἐπωφελής καί ἐνδεδειγμένη μπροστά στήν σημερινή κοινωνική πραγματικότητα.

Στόχος τῆς συνεργασίας αὐτῆς, θά τεθεῖ ἐξ ἀρχῆς, ὄχι ἡ μονομερῆς ὠφέλεια τοῦ οἰκονομικοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας, οὔτε ἡ αὔξηση τῶν ἐσόδων τῶν Ταμείων τοῦ Κράτους, ἀλλά ἡ σύστασις τοῦ ΤΑΜΕΙΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΤΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ.

Σκοπός ἡ δημιουργία ἐνός δικτύου προνοιακῶν ἔργων μέ σύγχρονες προδιαγραφές πού λείπουν ἐμφανέστατα ἀπό τήν κοινωνία μας, πρὸς διακονίαν τῶν συνανθρώπων μας».

Τώρα, γιατί νά ἀναπτύξη ἡ Ἐκκλησία τήν παρουσία της;

Γιά δύο μόνο λόγους:

α) νά διαθέση τά ἐξ αὐτῆς ὠφέλη διά τήν συντήρησιν, λειτουργίαν καί μισθοδοσίαν τοῦ προσωπικοῦ της, καί

β) ὅλα τά ὑπόλοιπα διά τό φιλανθρωπικόν, κοινωνικόν ἔργον της, δηλαδή ὑπέρ τοῦ Λαοῦ, ἀνεξαρτήτως θρησκευματος, χρώματος, φυλῆς, γλώσσας καί ὁποιας ἄλλης ἐτερότητας.

«Ἡ Ἐκκλησία θεωρεῖ ὡς μεγάλο θησαυρό, ὄχι τήν εὐνοια τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς, ἀλλά τόν πόνο τῶν ἀνθρώπων... οἱ πονεμένοι εἶναι τά πιό ἀκριβά ἱερά σκεύη τῆς ἐκκλησίας» (Ναυπάκτου Ἱερόθεος).

Τώρα δέν πρέπει νά κλείσουμε τά μάτια καί σέ νοσηρές σχέσεις ένίων κληρικῶν μέ τό χρήμα, ἄν καί μερικές φορές δέν εἶναι εὐκόλο νά ξεκαθαρίσωμε τά ὅρια, ἄν ἕνας κληρικός ζῇ προκλητική ζωή μέ προσωπικά του χρήματα ἢ μέ χρήματα πού προέκυψαν ἀπό ἀθέμιτες συναλλαγές ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, τά ὅποια συνεπάγονται μερικές φορές ἀθέμιτες οικονομικές ἱκανοποιήσεις κληρικῶν.

Δυστυχῶς, στήν μεταπτωτική ἐποχή μας, οἱ παραδοσιακές πνευματικές ἀξίες τοῦ Εὐαγγελίου ἔχουν παύσει νά θεωροῦνται αὐτονόητοι. Παλαιότερον ἐξετιμᾶτο ἡ ὀλιγάρκεια, ἡ ἐγκράτεια, ἡ σωφροσύνη, ἡ ἀποφυγή τῆς ἀπληστίας, τῆς ὑπερβολῆς καί τῆς ἐπιδείξεως.

Δυστυχῶς ὁ προβαλλόμενος σήμερα ἀνθρώπινος τύπος εἶναι ὁ ἐγωκεντρικός. Ἐκεῖνος πού διαθέτει καί ἐπιδεικνύει, καί δῆ καί προκλητικῶς εὐκόλον πλοῦτον καί ἱκανόν νά τοῦ ἱκανοποιήση κάθε ἐπιθυμίαν, νά ἐξαγοράσῃ δι' αὐτοῦ τά πάντα, ἀπό συνειδήσεις μέχρι πολιτικήν δύναμιν καί ἐξουσίαν, αἱ ἠθικά ἀναστολαί ὑποχωροῦν καί βλέπωμεν σήμερον τά ἀποτελέσματα...

Ἐδῶ ἔχει θέση νά λεχθοῦν δυό λέξεις γιά τά λεγόμενα «**τυχηρά**» ἢ ἄλλως «**φιλότιμα**». Πρόκειται γιά συνήθεια ἀπό παλιά καθιερωμένη πού σέ ἐποχές στέρησης καί ἀπουσίας μισθοδοσίας τοῦ κλήρου ἦταν ἀπολύτως ἀπαραίτητη καί ἐπιβεβλημένη. Εἶχε καί ἀγιογραφική στήριξη· «**ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ**».

Σήμερα μέ τήν μισθοδοσία τοῦ Ἰ. Κλήρου χρειάζεται πολύ προσοχή καί διάκριση. *Καταδικάζεται ἀπολύτως* τό νά ἀπαιτοῦμε τά τυχηρά, νά προσδιορίζουμε τό ὕψος τῆς ἀμοιβῆς καί νά συμπεριφερόμαστε κυνικά καί ἀνάλγητα πρὸς τοὺς πιστοὺς μας, διαλεγόμενοι περὶ τοῦ ὕψους τῆς ἀμοιβῆς τῶν τελουμένων μυστηρίων.

Ἀποτελεῖ μέγα σκάνδαλον αὐτός ὁ διάλογος καί καθημερινό κουτσομπολιό τῶν ταξιτζήδων καί τῶν καφενέδων.

Οἱ δέ ἄγαμοι θά ἔπρεπε νά ἀπέχουν πλήρως ἀπ' αὐτά καί οὔτε νά συμμετέχουν στό μοίρασμα τῶν τυχηρῶν. Διότι πολλάκις καταλήγουν οἱ ἀκτήμονες αὐτοὶ κληρικοὶ νά ἔχουν

πολυτελή διαβίωση, χωρίς νά ἔξαιρῶ ἀπό τούς Μοναχούς ἀγάμους κληρικούς καί τούς ἐπισκόπους, πού ἡ φιλαργυρία ἐνίων ἐξ αὐτῶν «εἶναι ἄξια θρήνου καί χρειάζονται μέτρα ταχύτατα», καθὼς καί ἡ πολυτέλεια πού διακρίνει πολλούς ἀπ' τούς ἀγάμους, ὅλων τῶν ἱερατικῶν βαθμῶν· στολές, μίτρες, πατερίτσες, ἐγκόλπια, σταυροί κ.λ.π., πανάκριβα Δῶρα σέ ἑορτές καί πανηγύρεις, ὅλα αὐτά προκαλοῦν καί εὐρίσκονται ἔξω ἀπό τό πνεῦμα τοῦ εὐαγγελικοῦ πολιτισμοῦ, δυστυχῶς ὅμως, μέσα στό «ἦθος» τῆς ἐκκλησιαστικῆς, λεγομένης ἐκπαιδεύσεως.

Ἐδῶ σημειώνει ἕγγαμος κληρικός, ὑπερβολικά κατ' ἐμέ, ὑπαρκτά δέ, καί τά ἐξῆς· «ἐκεῖνοι πού ἀπό τό βαθμό τους ὤφειλαν νά δίνουν τό παράδειγμα, ὄχι μόνο γίνονται μπροστάρηδες τῆς διαφθορᾶς, ἀλλά καί συχνά ἐπιδιώκουν τήν «ἐπισκοποποίησή» τους, ἀκριβῶς γιά τόν πλουτισμό τους».

Συμπεράσματα - Προτάσεις

1.- Ἡ ἐκκλησιαστική περιουσία εἶναι ἓνα μεταπτωτικόν γεγονός διά τήν Ἐκκλησίαν. Τήν ἀποδεχόμεστε. Στηρίζεται ἀγιογραφικῶς, κανονικῶς, ἱστορικῶς καί ὀφείλομεν νά τήν διαφυλάξωμεν.

2.- Νά θεωρήσωμε τήν ἐκκλησιαστική περιουσία, ὄχι ὡς κτήση, ἀλλ' ὡς χρήση, ὡς δωρεά καί ἔνσαρκη ἀπάντηση στίς ἄμεσες καί καθημερινές ἀνάγκες τῶν πιστῶν.

3.- Νά υἱοθετήσωμεν τό συμμετοχικόν μοντέλο στήν διοίκηση τῶν ἐνοριῶν καί τῶν ἄλλων Νομικῶν Προσώπων, ὥστε νά γνωρίζη ὁ λαός μέ διαφάνεια καί πᾶσαν λεπτομέρειαν τά τῶν ἐσόδων & ἐξόδων ὡς ὁ σχετικός Κανονισμός ὀρίζει.

4.- Ἡ δύναμις μας, δέν εἶναι τό χρῆμα καί ἡ περιουσία, ἀλλά ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἡ κεφαλή τῆς Ἐκκλησίας μας.

5.- Ἡ Ἐκκλησία ἔχει ἤδη προσφέρει στο Κράτος τό 96% τῆς περιουσίας της.

Καί κλείνω μέ δύο φράσεις δύο Μητροπολιτῶν μέ βαθειά θεολογική σκέψη· Τοῦ κεκοιμημένου Ἱεράρχου τοῦ Κοζάνης Κυροῦ Διονυσίου «*Στά τελευταῖα, περιουσία τῆς Ἐκκλησίας εἶναι οἱ χριστιανοί καί ἡ Ἐκκλησία δέν θέλει τά χωράφια, πού τά φύλαξε γιά νά ὑπάρχουν τώρα, ἀλλά τοῦς χριστιανούς*».

Καί τοῦ Ἰωαννίνων Θεοκλήτου «*Ἡ Ἐκκλησία ἔχει πλοῦτο, τόν Κύριό Της, πού τρέφει διά τῆς Εὐχαριστίας ὅσους δι' Αὐτοῦ καί ἐν Αὐτῷ, ἐν τῷ ὀνόματί του δηλαδή, ξεκλειδώνουν τόν ἑαυτό τους στήν πάσχουσα ἑτερότητα, στόν πάσχοντα ἀδελφό. Αὐτός εἶναι ὁ ἀδαπάνητος καί ἀνεκτίμητος πλοῦτος τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Κύριός της καί ὁ Θεός της...*» (ΕΚΚΛΗΣΙΑ, Ἰουν 2009, σελ. 462).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- **Άγια Γραφή**
- Περιοδικόν Ἐκκλησία τευχ. 7, Ἰουλ. 2009, Μαρ. 1981
- Περιοδικόν **Σύναξη**, τά ἄρθρα τῶν **Θανάση Παπαθανασίου**, Λόγος περί –Οὐσίας, **Μ. Καρδαμάκη** Ἡ Ἐκκλησιατική Περιουσία **Κοζάνης Διονύσιου** Ἐξαπλά ἡ Μνήσθητι Κύριε τῆς Ἐκκλησίας σου.
- π. **Βασ. Θερμοῦ** ΟΔΥΝΗ ΣΩΜΑΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ, Ἀκρίτας
- Δάφορα ἄρθρα καί ὁμιλίες ἀπό τό χῶρο τοῦ Διαδικτύου
- **Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου** α) Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ β) Ἡ κρίσις τῶν πνευματικῶν καί οἰκονομικῶν ἀξιῶν εἰς τὰς ἡμέρας μας